

Gevolgen maatregelpakket landbouw, natuur en stikstof voor De Nije Mieden

Betreft: doorrekening van de Kamerbrief van 26 juni 2026 naar de veebezetting van De Nije Mieden, BRS 203723814, UBN 38584. Datum: 24 augustus 2026.

Aanleiding

Op 26 juni 2026 heeft de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur de Kamerbrief Weer ruimte voor boer, natuur en bouw aan de Tweede Kamer aangeboden. Daarin kondigt het kabinet onder meer een grondgebondenheidsnorm voor de melkveehouderij aan van 2,6 grootvee-eenheden per hectare als eindnorm in 2035, met tussenstappen in 2030 en 2032, en emissienormen per fosfaatrecht voor stal en mestopslag. Deze notitie vertaalt die normen naar de bedrijfssituatie van De Nije Mieden.

Basis voor de berekening zijn het door RVO voorgeschreven format Dierexcretie categorie 2 en 3 over het jaar 2025, de rundveestaat en veesaldokaart over 2025 en de KringloopWijzer 2025, versie klw-dll 2025.09, berekend op 4 juni 2026.

Uitgangssituatie 2025

Het bedrijf is biologisch gecertificeerd en beschikt over 207,08 hectare landbouwgrond zoals opgegeven in de Opgave Jaarlijks Beheer. De KringloopWijzer 2025 rekent met 201,90 hectare. De gemiddeld gehouden veestapel bestond in 2025 uit 162,2 melk- en kalfkoeien, 46,7 stuks vrouwelijk jongvee jonger dan een jaar, 10,6 stuks vrouwelijk jongvee van een jaar en ouder, 1,3 fokstier, 32,5 stuks vleesvee, 82 schapen en 6 paarden. De totale melkproductie bedroeg 661.381 kilogram, ofwel 4.075 kilogram per koe per jaar bij een ureumgehalte van 25. De bedrijfsintensiteit komt daarmee op 3,3 ton melk per hectare, tegen 8,2 ton in de referentiegroep.

De totale stikstofdierexcretie bedraagt 17.374 kilogram per jaar, ofwel 83,9 kilogram stikstof per hectare, waarvan 76,6 procent afkomstig van melk- en kalfkoeien. Daarbij is de mestvorm van de melkkoeien gecorrigeerd naar de verdeling uit de KringloopWijzer, namelijk de helft drijfmest met een forfait van 96 kilogram stikstof en de helft vaste mest met een forfait van 68 kilogram. Het oorspronkelijk ingevulde format merkte alle melkkoeien aan als drijfmest en kwam daardoor op 19.645 kilogram, ofwel 94,86 kilogram per hectare.

Toets aan de grondgebondenheidsnorm

De Kamerbrief noemt de norm van 2,6 grootvee-eenheden per hectare, maar laat de definitie van de grootvee-eenheid nog open. In het wetsvoorstel grondgebondenheid is de grootvee-eenheid van een melkkoe gekoppeld aan de melkproductie, waarbij een koe met een productie onder 5.625 kilogram melk voor 0,785 telt. Wordt gerekend met de eenvoudige factoren van 1,0 voor een melkkoe, 0,4 voor jongvee jonger dan een jaar en 0,7 voor jongvee vanaf een jaar, dan valt de uitkomst hoger uit. Beide varianten zijn hieronder opgenomen.

Diercategorie	Aantal	Staffel	Eenvoudig
Melk- en kalfkoeien	162,2	127,3	162,2
Vrouwelijk jongvee jonger dan 1 jaar	46,7	10,7	18,7
Vrouwelijk jongvee 1 jaar en ouder	10,6	5,6	7,4
Fokstieren 1 jaar en ouder	1,3	0,7	0,9
Weide- en zoogkoeien	0,1	0,1	0,1
Vleesstierkalveren tot 3 maanden	12,3	2,8	4,9
Vleesstieren 3 tot 16 maanden	20,1	10,7	14,1
Rundvee totaal in grootvee-eenheden		157,9	208,3
Grootvee-eenheden per hectare		0,76	1,01

Inclusief de 82 schapen en 6 paarden komt de eenvoudige variant uit op 221,3 grootvee-eenheden, ofwel 1,07 per hectare. De KringloopWijzer 2025 stelt het aantal graasdieren zelfstandig vast op 188 grootvee-eenheden, wat op 201,90 hectare neerkomt op 0,93 per hectare. Het bedrijf zit daarmee op 29 tot 41 procent van de eindnorm van 2,6. Bij 207,08 hectare biedt die norm ruimte aan 538 grootvee-eenheden. De onbenutte ruimte bedraagt ruim 330 grootvee-eenheden.

De grondgebondenheidsnorm leidt voor dit bedrijf dus niet tot enige verplichte afname van de veestapel. Ook de tussenstappen in 2030 en 2032, die ruimer zijn dan de eindnorm, komen niet in beeld.

Mestplaatsingsruimte

Zonder derogatie geldt een gebruiksnorm dierlijke mest van 170 kilogram stikstof per hectare. Voor 207,08 hectare komt dat neer op 35.204 kilogram stikstof. De bedrijfseigen productie van 17.374 kilogram benut daarvan 49,4 procent. Het definitief vervallen van de derogatie heeft voor dit bedrijf geen gevolgen voor de plaatsingsruimte en leidt niet tot mestafvoer.

Zonering rond Natura 2000

Het kabinet voorziet rond ongeveer 85 stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden een zone van 500 meter en rond ongeveer 15 zwaarder belaste gebieden een zone van 1.000 meter, met gemiddeld 20 procentpunt extra emissiereductie en een overgang naar volwaardig extensieve landbouw. De percelen van De Nije Mieden liggen buiten die zones. Het zoneringsregime is voor dit bedrijf daarom niet van toepassing.

Emissienormen per fosfaatrecht

Waar de veebezetting geen knelpunt oplevert, doen de emissienormen dat mogelijk wel. Vanaf 2035 geldt voor de melkveehouderij een norm van 0,164 kilogram ammoniak per fosfaatrecht per jaar uit stal en mestopslag, naast 92 kilogram CO₂-equivalent per fosfaatrecht. Voor de klimaatnorm is voorzien in een uitzondering voor biologische bedrijven, voor de ammoniaknorm niet.

De melkkoeien worden gehouden in een ligboxenstal met traditionele roostervloer en er wordt maximaal geweid. De KringloopWijzer 2025 registreert 5.040 uren weidegang per melkkoe per jaar

en 280 dagen weidegang voor de pinken, tegen 1.769 uren in de referentiegroep. De helft van de mest van de melkkoeien is vaste mest.

Het fosfaatrecht is forfaitair benaderd op basis van tabel 6, waarin een melkkoe met een productie onder 5.625 kilogram melk 32,4 kilogram fosfaat produceert, tegen 41,3 kilogram bij ruim 8.000 kilogram melk. Voor de diercategorieën waarvoor fosfaatrecht nodig is, de melk- en kalfkoeien en het vrouwelijk jongvee, komt die benadering op 5.936 kilogram fosfaat. Het overzicht productierechten in Mijn RVO vermeldt 5.945,47 kilogram benutbaar fosfaatrecht, zodat met dat laatste cijfer is gerekend.

De uitkomst van de toets hangt vervolgens volledig af van de meetmethode. Rekent men met de forfaitaire emissiefactoren uit de Regeling ammoniak en veehouderij, dan geldt voor deze stal 11,3 kilogram ammoniak per dierplaats bij beweiding en 4,4 kilogram voor jongvee. Rekent men met de KringloopWijzer, die de werkelijke weidegang, het rantsoen en de mestvorm verwerkt, dan komt de emissie uit stal en mestopslag op 1.051 kilogram.

Melkveetak	Forfaitair (Rav)	KringloopWijzer
Ammoniak uit stal en mestopslag (kg)	2.085	1.051
Fosfaatrechten volgens Mijn RVO (kg)	5.945	5.945
Kilogram ammoniak per fosfaatrecht	0,351	0,177
Norm 2035	0,164	0,164
Reductieopgave	53 procent	7 procent

Forfaitair gemeten staat het bedrijf voor een reductieopgave van 53 procent, ofwel 4,45 kilogram ammoniak per melkkoe. Ter vergelijking: het Besluit activiteiten leefomgeving stelt voor nieuwbouw een maximale emissiewaarde van 8,6 kilogram per dierplaats. Zou het bedrijf de volledige stal vervangen door een systeem dat exact aan die grenswaarde voldoet, dan komt het uit op 0,277 kilogram per fosfaatrecht en voldoet het nog altijd niet. Op forfaitaire basis is er geen huisvestingssysteem dat de melkveetak van dit bedrijf onder de norm brengt.

Gemeten met de KringloopWijzer voldoet hetzelfde bedrijf vrijwel aan de norm. Het verschil tussen wel en niet voldoen bedraagt 76 kilogram ammoniak op jaarbasis. De reden is de weidegang van 5.040 uren, bijna het drievoudige van de referentie, en het hoge aandeel vaste mest. De Regeling ammoniak en veehouderij maakt alleen onderscheid tussen wel en niet beweiden vanaf 720 uur per jaar en honoreert alles daarboven niet.

Het aandachtspunt is structureel van aard. Het fosfaatrecht schaalt mee met de melkproductie, de emissie uit stal en mestopslag doet dat maar zeer beperkt. Een melkkoe van 4.075 kilogram melk vertegenwoordigt 32,4 kilogram fosfaatrecht en een koe van ruim 8.000 kilogram 41,3 kilogram, terwijl beide dieren forfaitair dezelfde emissiefactor krijgen. Een doorsnee bedrijf met 100 koeien op 8.250 kilogram melk komt forfaitair uit op 0,281 kilogram ammoniak per fosfaatrecht. De Nije Mieden zou op die grondslag dus verder moeten reduceren dan het gangbare bedrijf, terwijl de KringloopWijzer voor het totale bedrijf 19,8 kilogram ammoniak per hectare vaststelt en de emissie uit stal en mestopslag daarvan slechts 26 procent uitmaakt. Depositie op natuur volgt de emissie per hectare, niet de emissie per fosfaatrecht.

Reikwijdte van de norm

De norm begrenst alleen de emissie uit stal en mestopslag. Dat is voor dit bedrijf 1.051 van de in totaal 3.989 kilogram ammoniak die de KringloopWijzer vaststelt, ofwel 26 procent. De overige 2.905 kilogram komt uit bemesting en beweiding en blijft ongenormeerd. Die afbakening werkt in het voordeel van een bedrijf dat veel weidt, omdat weidegang emissie verplaatst van het gereguleerde naar het ongereguleerde deel. Wordt de beweiding van grasland, 263 kilogram, wel meegeteld, dan komt het bedrijf op 0,221 kilogram ammoniak per fosfaatrecht en bedraagt de opgave 26 procent in plaats van 7. Over de volledige bedrijfsemissie gerekend is het 0,671.

Die nuance is hier opgenomen omdat het pleidooi van dit bedrijf niet op de afbakening van de norm rust. De KringloopWijzer stelt de totale ammoniakemissie vast op 19,8 kilogram per hectare en op 6,03 kilogram per ton melk. Per eenheid product scoort het bedrijf ongunstig, per hectare gunstig. Daarin ligt het werkelijke verschil van inzicht: het maatregelpakket normeert per fosfaatrecht en daarmee per eenheid product, terwijl de depositie op natuur de emissie per hectare volgt.

Conclusie

Vertaald naar De Nije Mieden blijft de veebezetting onder het maatregelpakket volledig in stand. Het bedrijf zit met 0,76 tot 1,07 grootvee-eenheden per hectare ruim onder de eindnorm van 2,6, benut 49,4 procent van de mestplaatsingsruimte en ligt buiten de zones rond Natura 2000. Er hoeft geen dier te verdwijnen.

De opgave zit niet in het aantal dieren maar in de emissie per eenheid product, en daar is de meetmethode bepalend. Forfaitair gemeten komt het bedrijf uit op 0,351 kilogram ammoniak per fosfaatrecht en is de norm langs geen enkele bouwkundige weg haalbaar. Gemeten met de KringloopWijzer komt hetzelfde bedrijf uit op 0,177 en scheelt het 76 kilogram ammoniak per jaar. Datzelfde bedrijf faalt dus ruimschoots of voldoet vrijwel, afhankelijk van een keuze die in de Kamerbrief nog niet is gemaakt.

Voor een bedrijf dat 5.040 uren per jaar weidt is die keuze doorslaggevend, omdat de forfaitaire systematiek alles boven 720 uur weidegang niet honoreert. De aanbeveling is dan ook tweeledig. Sluit bij de toetsing van de emissienormen aan bij de bedrijfsspecifieke systematiek van de KringloopWijzer of NEMA in plaats van bij forfaitaire emissiefactoren, en overweeg de norm voor stal en mestopslag per hectare in plaats van per fosfaatrecht uit te drukken, omdat depositie op natuur de emissie per hectare volgt. In de Kamerbrief is aangekondigd dat de inpasbaarheid van de grondgebondenheidsnorm voor biologische bedrijven nog wordt bezien. Het verdient aanbeveling die toets uit te breiden naar de emissienormen, omdat daar het werkelijke knelpunt voor extensieve bedrijven ligt.

Voorbehouden

De definitie van de grootvee-eenheid en de hoogte van de tussenstappen in 2030 en 2032 zijn in de Kamerbrief nog niet vastgelegd. Beide gepresenteerde varianten leiden tot dezelfde conclusie, maar de exacte uitkomst kan wijzigen.

Het aantal fosfaatrechten is ontleend aan het overzicht productierechten in Mijn RVO en bedraagt 5.945,47 kilogram fosfaat. De forfaitaire benadering vanuit de veestapel kwam uit op 5.936 kilogram, een verschil van nog geen twee promille, wat de gehanteerde forfaits bevestigt.

Het oorspronkelijk ingevulde format vermeldde een gemiddelde melkproductie van 3.458 kilogram per koe. De KringloopWijzer 2025 komt op 661.381 kilogram melk bij 162,2 melkkoeien en daarmee op 4.075 kilogram per koe. In deze notitie is met die laatste waarde gerekend. Beide waarden vallen in dezelfde klasse van tabel 6, zodat de excretieforfaits en de grootvee-eenheid per melkkoe hierdoor niet veranderen.

De mestvormverdeling van de melkkoeien is gecorrigeerd van volledig drijfmest naar de helft drijfmest en de helft vaste mest, conform de KringloopWijzer. Het ingevulde format bij RVO dient op beide punten te worden aangepast.

Aan deze notitie kunnen geen rechten worden ontleend.